

סיפורו של צבי איגלר

ריחות ילדות

אבי, איזידור (מנחם ישראל), נולד בעיר סאמבור ב- 6.10.1896 ובה למד בגימנסיה למסחר. הוא נפטר בתל אביב ונקבר בקרית שאול. לאיזידור היו ארבעה אחים. אחות בשם מלכה איגלר, לא נישאה וגרה בגבעתיים. אח אוסקר ישעיהו איגלר גר בשיקגו, הגיע לארץ וקבור בקרית שאול. אח יעקב נסע לארגנטינה לפני המלחמה ואין קשר עם המשפחה. ואח נוסף בארה"ב.

אימי, אנה (חנה) לבית הוואר-הורשובסקי, נולדה בעיר סחודניצה. סבתה ממשפחת בקנרוט. לאנה איגלר היו חמש אחיות. סלקה, סבינה, פניה, יוזף.

האחיות, הינדה בקנרוט וסבתי מצד אימי, נולדו לאלימלך ולדבורה בקנרוט. הינדה נישאה לפנחס שפירא ולזוג נולד בן יחיד, אברהם יוסף מוניה שפירא, צאצאו של רבי פנחס שפירא מקוריץ (הבן, אברהם יוסף שפירא כיהן כשר בממשלות ישראל). שורשיה של המשפחה קשורים למהר"ל מפראג, בשושלת היוחסין המתועדת מתחילה בשנת 1525 ונמשכת עד שנת 1934. בשנת 2015 התקיים כנס משפחתי במרכז הארץ, בכנס זה גילינו את הקשר שלנו לשושלת המהר"ל. ראה נספחים.

אנה ואיזידור ביום נישואיהם, 1918

אנה

איזידור

בשנת 1922, נולדה אחותי אסתר מלכה מלווה. נערה נאה מאוד, שעה שחום ועיניה כחולות. בנעוריה, לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה, חלתה ומאז סבלה מצריות. הוריי נסעו איתה מספר פעמים לזוניה עיר הבירה של אוסטריה ולצרפת, למצוא מרפא לצריותה. מלווה, שדיברה היטב את השפה הצרפתית, למדה בגימנסיה הפולנית אולם לא המשיכה ללימודים גבוהים. לפרנסתה, רכשה נול אריגה ידני, טווה בדי צמר ומכרה אותם. ברבות הימים, נישאה לפרידוולד, מנהל תיאטרון לי-לה-לו, ונולדו להם שני ילדים קארין ואלי. אחותי גרה היום בתל אביב בשכונת אליי.

אנה עם צבי ומלווה

מלווה איגלר

נולדתי ב- 5.5.1924 בעיר דרוהוביץ' באוקראינה, ברחוב מיצקביץ' 27. כשהייתי בן חמש, נסענו לחופשה בעגלה וסוסים לכפר בפולניה. הסתובבתי בכפר וראיתי לראשונה בחיי איכר זקן גוסס, קשה היה לו לנשום. תמונה זו חרוטה בראשי עד היום. בגיל תשע, בדרכי לבית הספר, כאבה לי השן, נכנסתי למרפאת שיניים, הרופא עקר לי את שן החלב, משם המשכתי לבית הספר. את השן הבאתי הביתה. מלבד זיכרונות אלו איני זוכר דבר מהילדות שלי בדרוהוביץ'.

כשהייתי בן עשר עברנו להתגורר בעיר יאסלו JASLO בפולין, אשר נודעה כעיר מודרנית ושימשה מעין "מרכז קטן" לעיירות שסבבו אותה. רבים מתושביה היו אנשי תורה, תלמידי חכמים, סופרים, אישי מפלגה, צירים בקונגרסים וחלוצים בעלי הכרה ציונית שעלו לארץ ישראל.

המצב הכלכלי לפני המלחמה לא היה קל ואנשים עבדו קשה לפרנסתם. אבי היה אישיות חשובה בעיר, תפס בה עמדות מכובדות, העסיק רבים מבני המשפחה המורחבת מצד אימי ולאחרים במשפחה ארגן עבודה במקומות שונים. היחסים בין אימי ואבי היו טובים. הם כיבדו זה את זה ומעולם לא רבו ביניהם.

לפני פרוץ המלחמה, אימי הצטרפה מדי פעם לנסיעותיו של אבי מעבר לים בענייני עסקים וכנסים שונים. בזמן היעדרותם, הבנות של דודתי סבינה טיפלו בנו ובהמשך גרו איתנו. אבי נהג להביא לנו מתנות מחו"ל. ציפיתי למתנות בהתרגשות. אני זוכר מתנה מיוחדת שקיבלתי, שעון דיגיטלי, אותו פירקתי והרכבתי השעון שבק חיים.

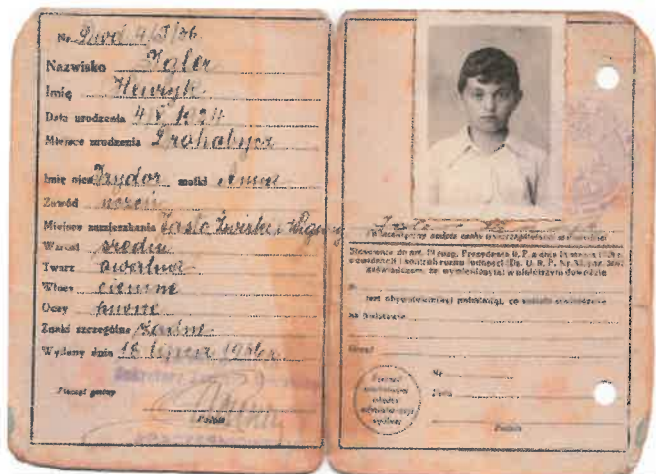
הייתה לי ילדות מאושרת. משפחתי הייתה מסורתית, אך לא דתית. חגגנו את כל החגים ובימי שישי אימי נהגה להדליק נרות שבת. למשפחתי הייתה מכונית ביואיק עם נהג צמוד ואני למדתי לנהוג כבר בגיל שנים עשרה. נהגתי ברכבו של אבי עם חברים והשוטרים בעיר העלימו עין ולא עצרו אותי למרות גילי הצעיר, כי הייתי בנו של איידור.

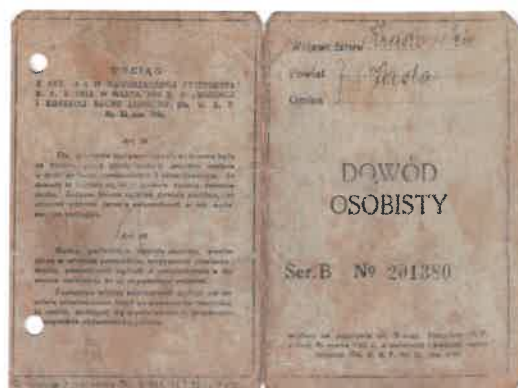
צבי בן 14

צבי נוהג בגיל 12

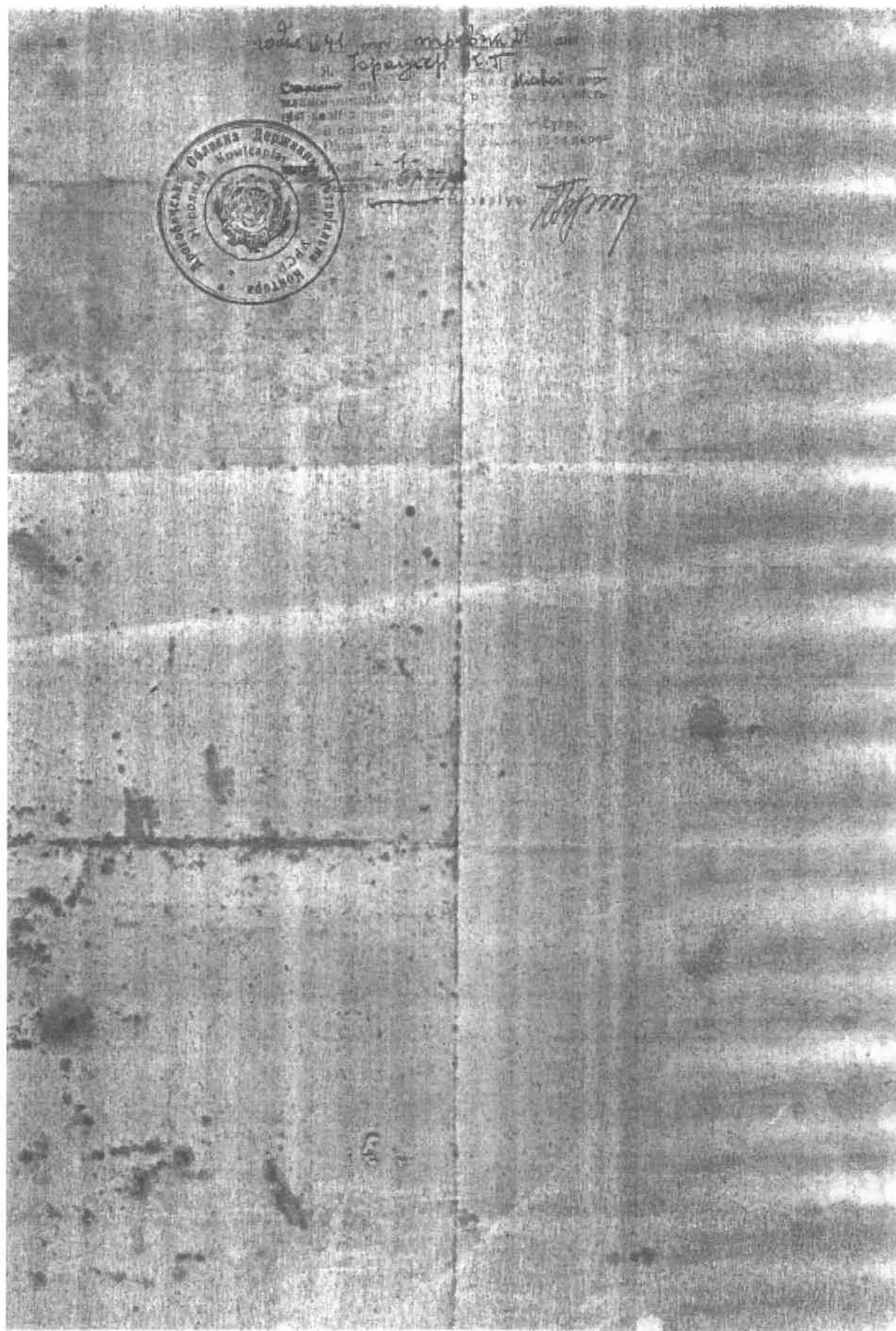

תעודת זהות פולנית של צבי איגלר

תעודת לידה של צבי

1. **שם הילד:** צבי
 2. **תאריך לידה:** 5 / 1 / 1924
 3. **שם האב:** חיים
 4. **שם האם:** מרים
 5. **מקום לידה:** 29. ul. Mickiewicza
 6. **מספר תעודת לידה:** 12
 7. **שם הרופא:** חיים
 8. **שם המיילדת:** מרים
 9. **שם המיילדת:** מרים
 10. **שם המיילדת:** מרים
 11. **שם המיילדת:** מרים
 12. **שם המיילדת:** מרים
 13. **שם המיילדת:** מרים
 14. **שם המיילדת:** מרים
 15. **שם המיילדת:** מרים
 16. **שם המיילדת:** מרים
 17. **שם המיילדת:** מרים
 18. **שם המיילדת:** מרים
 19. **שם המיילדת:** מרים
 20. **שם המיילדת:** מרים
 21. **שם המיילדת:** מרים
 22. **שם המיילדת:** מרים
 23. **שם המיילדת:** מרים
 24. **שם המיילדת:** מרים
 25. **שם המיילדת:** מרים
 26. **שם המיילדת:** מרים
 27. **שם המיילדת:** מרים
 28. **שם המיילדת:** מרים
 29. **שם המיילדת:** מרים
 30. **שם המיילדת:** מרים
 31. **שם המיילדת:** מרים
 32. **שם המיילדת:** מרים
 33. **שם המיילדת:** מרים
 34. **שם המיילדת:** מרים
 35. **שם המיילדת:** מרים
 36. **שם המיילדת:** מרים
 37. **שם המיילדת:** מרים
 38. **שם המיילדת:** מרים
 39. **שם המיילדת:** מרים
 40. **שם המיילדת:** מרים
 41. **שם המיילדת:** מרים
 42. **שם המיילדת:** מרים
 43. **שם המיילדת:** מרים
 44. **שם המיילדת:** מרים
 45. **שם המיילדת:** מרים
 46. **שם המיילדת:** מרים
 47. **שם המיילדת:** מרים
 48. **שם המיילדת:** מרים
 49. **שם המיילדת:** מרים
 50. **שם המיילדת:** מרים
 51. **שם המיילדת:** מרים
 52. **שם המיילדת:** מרים
 53. **שם המיילדת:** מרים
 54. **שם המיילדת:** מרים
 55. **שם המיילדת:** מרים
 56. **שם המיילדת:** מרים
 57. **שם המיילדת:** מרים
 58. **שם המיילדת:** מרים
 59. **שם המיילדת:** מרים
 60. **שם המיילדת:** מרים
 61. **שם המיילדת:** מרים
 62. **שם המיילדת:** מרים
 63. **שם המיילדת:** מרים
 64. **שם המיילדת:** מרים
 65. **שם המיילדת:** מרים
 66. **שם המיילדת:** מרים
 67. **שם המיילדת:** מרים
 68. **שם המיילדת:** מרים
 69. **שם המיילדת:** מרים
 70. **שם המיילדת:** מרים
 71. **שם המיילדת:** מרים
 72. **שם המיילדת:** מרים
 73. **שם המיילדת:** מרים
 74. **שם המיילדת:** מרים
 75. **שם המיילדת:** מרים
 76. **שם המיילדת:** מרים
 77. **שם המיילדת:** מרים
 78. **שם המיילדת:** מרים
 79. **שם המיילדת:** מרים
 80. **שם המיילדת:** מרים
 81. **שם המיילדת:** מרים
 82. **שם המיילדת:** מרים
 83. **שם המיילדת:** מרים
 84. **שם המיילדת:** מרים
 85. **שם המיילדת:** מרים
 86. **שם המיילדת:** מרים
 87. **שם המיילדת:** מרים
 88. **שם המיילדת:** מרים
 89. **שם המיילדת:** מרים
 90. **שם המיילדת:** מרים
 91. **שם המיילדת:** מרים
 92. **שם המיילדת:** מרים
 93. **שם המיילדת:** מרים
 94. **שם המיילדת:** מרים
 95. **שם המיילדת:** מרים
 96. **שם המיילדת:** מרים
 97. **שם המיילדת:** מרים
 98. **שם המיילדת:** מרים
 99. **שם המיילדת:** מרים
 100. **שם המיילדת:** מרים

משפחתי הייתה משפחה אמידה ומצבנו הכלכלי היה טוב מאוד. מבנה הבית היה גדול וארוך ובו שבעה חדרים. מלווה ואני גרנו בחדרים נפרדים הסמוכים זה לזה. חדרי היה רחב ידיים ובו שולחן פינג פונג. במהלך משחק, הכדור נזרק רחוק והכלב קולי רץ בין החדרים להשיבו.

היחסים עם אחותי מלווה היו טובים. בילדותנו היינו שובבים ועשינו הרבה מעשי קונדס. במקרה אחד, בקרוסנו, כשהייתי בן אחד עשרה, החלטנו לקצר את הדרך הביתה, בדרכנו עברנו דרך המבנה שבו קדחו נפט, תוך כדי הקידוח המקום התמלא בבזבז רב, כדי לקצר את הדרך נכנסו בטעות לבזבז, שקענו והיינו בסכנת חיים. המחלצים בנו משטח מקרשים כדי להגיע אלינו ולחלץ אותנו. במקרה נוסף, הסתתרנו בקומה ראשונה במבנה גבוה, היינו שקטים. הדאגנו את בני המשפחה והשכנים שיצאו וחיפשו אותנו במשך כארבע שעות עד אשר מצאו אותנו.

בילדותי, התחלתי ללמוד נגינה על פסנתר ומהר מאוד הפסקתי כי לא ניחנתי בחוש למוזיקה, לכן גם לא השתתפתי בשעורי המוזיקה בבית הספר.

את בר המצווה שלי יחגגנו ביאסלו. אימי והעוזרות בישלו במשך שבוע ימים תבשילים ומטעמים. יהודי העיר חגגו איתנו. לבר המצווה קיבלתי במתנה שעון עם סטופר הנמצא ברשותי עד היום.

בית הספר היסודי והגימנסיה היו ממוקמים קרוב לביתנו, בבית הספר היסודי הייתי תלמיד טוב. קרייטבקי, המורה שלי לטבע, ביקש ממני להצטרף אליו לסיור כי אהב מבנים מעניינים. בנוסף, באחד השיעורים שאל שאלה על עץ הדקל ופנה למספר תלמידים עד שהגיע אלי, פירטתי ארוכות את תכונות עץ הדקל והוא היה גאה בי. חברי הטוב ביותר בבית הספר היה אדם הרציק (החי היום באמריקה), היה גם חבר בשם ברונוק קלייר, נוצרי שאחר הצהריים נהגנו להיפגש כדי לשחק ולבלות, אך בבית הספר הוא נהג להתעלם ממני מכיוון שהייתי יהודי והוא נוצרי.

בצמוד לבית הספר היה מגרש בשם WIGURA & ZWIRKO. סטניסלב ויגורה שעיצב את המטוס הפולני, היה מייסד שותף בצוות בניית מטוסי RWD ומרצה באוניברסיטה הטכנולוגית בוורשה, יחד עם פרנסיס זווריקו, ספורטאי בולט בפולין, זכו באוגוסט 1932 באירוע הגדול ביותר של ספורט התעופה - תחרות טיסות בינלאומית, ועל שמם נקרא המגרש.

צבי - תעודה מבית הספר ביאסלו

בגימנסיה חוייבנו ללבוש תלבושת אחידה והמורים היו טובים. מורה שביקש ללמד בגימנסיה נדרש תחילה לרכוש תואר פדגוג. היחסים עם הנוצרים היו טובים. מנהל הגימנסיה שהיה נוצרי ואיש נחמד, העריך את קדושת השבת ואת התפילה בבית הכנסת. זכיתי לאהדתו המיוחדת של המורה למתמטיקה כי שקדתי

והצטיינתי במקצוע. הייתי שחקן טוב בשחמט ובאחת התחרויות בגימנסיה הגעתי למקום השני. המחנך לימד אותנו לטינית, גרמנית, היסטוריה ואת השפה הפולנית. כאשר דרש מאתנו לשנן חומר, נהג לבחור בי שאדקלם, כי ידעתי תמיד את החומר בעל-פה. היום, אני דובר מעט את השפה הגרמנית. את השפה הצרפתית למדתי בשיעורים פרטיים. מורה פרטית גם דאגה שאחותי ואני נכין את שיעורי הבית. למדתי בגימנסיה שנתיים, אולם עדיין כתבתי עם שגיאות כתיב. במהלך השנים הבנתי שהייתה לי דיסלקציה, דבר שלא אובחן בתקופה ההיא.

חברים בגימנסיה ביאסלו

בשנת 1936 נסעתי עם משפחתי לתערוכה בינלאומית בצרפת. בתערוכה הוצגו חידושי התעשייה הצרפתית, הגרמנית והאנגלית. לראשונה ראיתי מכשיר טלוויזיה ומכונה תוצרת גרמניה, אשר מילאה בקבוקונים בתרופות.

בצעירותי, נסענו לעיר לבוב להסיר שקד שלישי ממנו סבלתי. טיפל בי רופא גרמני בשם ד"ר גרר. במהלך הניתוח שהתבצע ללא הרדמה, נהגו של הרופא אחז בי בחוזקה והרופא הסיר את השקד. בזמן הניתוח התגוררנו במלון מפואר, ואבי העניק לי במתנה שעון עם שלוש פונקציות: שעון, מודד צעדים וסטופר. בעלה של דודתי סבינה, אחותה של אימי, לימד אותי לשחק שחמט וקלפים. בצעירותי, אהבתי מאוד לשחק שחמט. היום אני משחק עם כל נכדי הבוגרים: דנה, יונתן, אורי, דניאל ושחקן שחמט, שש-בש ועוד, אני גאה ונהנה מאוד מדור ההמשך.

בפולניה, במהלך חודשי החורף המושלגים, נהגנו, בני המשפחה והחברים, לצאת לאתרי סקי ולגלוש במגלשיים. גלשתי טוב. בחודשי הקיץ, יצאנו לנופש ללא אבי בדרך כלל לגדנייה שעל שפת הים הבלטי. לא אהבתי לנסוע להרים. בחודשי החורף נסענו לזקופנה ולקריניצה, ערי סקי בפולניה. באחת הפעמים נסענו לזלשיקי, עיירה היושבת על שפת נהר יפהפה במזרח פולניה. היה זה קיץ חם מאוד. ישבנו על כיסאות נוח, כדי לשתות מים הלכנו כברת דרך. אימי ביקשה ממני להביא לה מים, בדרכי חזרה שתיתי לה את המים והיא כעסה מאוד.

צבי ומלווה גולשים

**צבי וחברים גולשים
בעיר יאסלו**

לאחר נסיעותיה הרבות של אחותי מלווה עם הוריי לווינה ולצרפת לקבלת טיפולים רפואיים, הוריי פיצו אותי בטיול לאירופה. אימי ואני יצאנו להפלגה של שישה שבועות באוניית הפאר האיטלקית "רומא" ששקלה חמישים טון והפליגו בה עשירי אמריקה. שהינו בתאים מרווחים נפרדים ובכל תא הייתה אמבטיה. יצאנו מהים השחור וסיימנו את ההפלגה בניס. אוניית פאר זו הייתה שם דבר באיטליה ובאירופה, ובכל מקום אליו הגענו קיבלו אותנו התושבים בחגיגה גדולה בליווי תזמורת. ביקרנו ברומניה, יוון, הים האגאי, וונציה, פומפיי, קאפרי ודרום צרפת. כאשר האוניה עגנה באי קאפרי, ירדנו להתרחץ בים. במהלך הרחצה אימי איבדה את טבעת היהלום שלה. חמישה אנשים חיפשו את הטבעת במשך שעות ולא מצאו אותה. עובר אורח איטלקי עבר במקום, במקרה ראה את הטבעת והחזירה לאימי. עם סיום ההפלגה, אימי ואני המשכנו לפריז, בריסל וחזרנו הביתה לפולין.

בגיל שתים עשרה, קיבלתי מהוריי במתנה מצלמה מתוצרת "לייקה" הנמצאת אצלי עד היום. הצילום הפך לתחביב שנמשך שנים רבות. אהבתי לצלם בעיקר פרחים, טבע ונוף. בשלב פיתוח התמונות, הייתי סקרן והיה חשוב לי לדעת כיצד מפתחים, על איזה סוג נייר ופילם. בנוסף, אהבתי לקרוא ספרי הרפתקאות של סופרים כמו קרל מאי, חוברות קומיקס ורכשתי המון ספרים.

צבי, איידור ואנה בריניצה, 1938

איידור ואנה, 1940

אימי הייתה אישה נעימה ועקרת בית למופת, אמא נהדרת שניהלה את הבית ביד רמה ודאגה שתמיד יהיה נקי ומסודר. היו לנו שתי עוזרות בית. רצפת העץ ברחבי הבית הייתה נקייה כי העוזרות שפשפו אותה. תבשיליה של אימי היו טעימים מאוד. אהבתי במיוחד את עוגת שטורדל התפוחים שאפתה לנו. בעלי המניות, השותפים בחברה של אבי מצרפת, נהגו להתארח בביתנו ונהנו מאד מתבשיליה של אימי בביקורם בפולין. אבי לא התערב בניהול הבית והסכים לכל בקשותיה. בנוסף, אימי הייתה פעילה בתנועת הנשים הציוניות ונדעה בנדיבות לבה ובאצילות נפשה. כילדים, לא היו נהוגים כלפינו חוקים נוקשים ועונשים בבית. להוריי היה חשוב שנקבל חינוך טוב, המוסר והיושרה היו ערך עליון. כשהתעוררו בעיות, הוריי

אנה איגלר

פתרו אותן בשקט. התקשורת בבית הייתה טובה מאוד. אימי הייתה אישה יפה מאוד. בארץ, פגשתי את ד"ר בדר שכיחן כחבר כנסת והיה ידיד טוב של המשפחה, הוא אמר לי שאשתו, אימי וגב' פונויזר נודעו כנשים היפות ביותר בתנועה הרוויזיוניסטית.

אנה איגלר

בגיל אחת עשרה, אבי ואני טיילנו עם הכלב קולי. במהלך הטיולים אבי שיתף אותי בעיסקאות שביצע, באנשים שפגש ובסודותיו העסקיים. זאת, על אף גילי הצעיר. מדי יום, אבי נסע למקום עבודתו בקרוסנו. ידענו מתי הוא חוזר הביתה, כי הכלב החכם שלנו, קולי, קפץ משמחה חמש דקות לפני הגעתו של אבי. בעיירה יאסלו, אבי התפרסם כאחד הציונים המסורים והנאמנים ביותר ויחד עם זאת כעסקן ציבורי. הוא רכש את אהדת הציבור ותפס עמדות מכובדות: חבר מועצת עיריית יאסלו, יושב ראש וועדת הכספים בעיריית יאסלו, מראשי דובריה, מנהל ה"קסה אושצ'ינדונושצ'י" (קופת חיסכון) בעיר וחבר פעיל במוסדות ציבוריים.

העיר יאסלו

אבי היה בעל עסקים נרחבים בפולין. הוא ייסד את חברת "פטרונפטה", מכרות הנפט במחוז יאסלו בקרוסנו וניהל אותה בשותפות עם חברה צרפתית. אבי היה בעל מניות בחברה והוא ניהל אותה עד פרוץ מלחמת העולם השנייה בשנת 1939. כאות הכרה והוקרה לפעולותיו המסחריות, קיבל אבי מדליית זהב מטעם ממשלת פולין. לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה העביר אבי לצבא הפולני שתי מכוונות ירייה.

איזידור איגלר

חברת "פטרונפטה" השקיעה כסף רב בקידוחים. בקידוח הראשון שהיה עמוק במיוחד, לא נמצא נפט והחברה שקלה להפסיק לגמרי את הקידוח, אך בקידוח השני פרץ נפט בשדה הקידוח. המכרה המשיך להנפיק נפט במשך כשש עשרה שנים. נעשו קידוחים נוספים באזור אבל הנפט במכרה של אבי היה איכותי במיוחד לעומת הנפט של החברות האחרות, ואפשר היה לייצר ממנו כמות גדולה של בנזין. במכרה היו ממלאים מדי יום סיסטרונות (מיכלים) בנפט גולמי. אחת לשבועיים הרכבת הובילה למכרה סיסטרונות ריקות, העמיסה את הסיסטרונות המלאות והעבירה אותם לבתי הזיקוק, כדי להפריד את הנפט למרכיביו השונים: לדלק למכוניות, לבנזין, לדלק לרכב כבד, לחימום, לשמן מנוע, לסולר, לשמן סיכה ואת השאריות לזפת ולאספלט. אבי סיפק נפט גולמי באיכות הטובה ביותר ובשל כך, הוא מכר את הנפט שהפיק לחברה אשר שילמה לו תשלום של שנה מראש.

אבי היה ציוני פעיל מאוד. בשנת 1934 נחכר ביוזמתו משק בקראוביץ', ליד יאסלו אשר בפולין, מאת מיור פולני, לשם "הכשרה" ציונית. ארבעה מחבריו טיפלו במשק, שהיה בשטח של כמאתיים דונם ורעו בו למעלה משלושים ראשי בקר. המשק שימש להכשרתם של מאות חלוצים וחלוצות מערים שונות בפולניה, אשר קיבלו הכשרה חקלאית במשק במהלך שלושה חודשים עד שישה חודשים טרם עלייתם לארץ ישראל. הכשרה זו הייתה הכנה ולימוד לקראת האתגרים איתם יתמודדו עם עלייתם לארץ. אבי הפעיל את קשריו הנרחבים בקהילה היהודית כדי שיתרמו כסף לתפעול מחנה ההכשרה. היו לו יחסים טובים ומיוחדים עם נבחר השלטון הפולני וכל אשר ביקש השיג עבור המחנה כולל נשק.

אבי היה אספן בולים שאסף בולים נדירים מאוד. הוא היה מנוי על בולי צפלין (ספינת אוויר קלה קשיחה, שפותחה בגרמניה וריחפה באמצעות גז. לספינה הוענק שמו של מייסד החברה - "גרף צפלין"). "חלק מהוצאות אחזקת הספינה מומן על ידי הטסת דברי דואר. הדואר הגרמני הנפיק בולי צפלין ואף חתם עם החברה חוזה להטסת הדואר, שכלל גם סובסידיה נדיבה. חותמות דקורטיביות עיטרו כל דבר דואר שנשלח באמצעות הצפלין. תמורת שירות זה גבתה החברה 1 מארק לגלויה ו-2 מארק למכתב (ותעריף כפול בטיסות טרנס-אטלנטיות). מחירים אלה היו אמנם יקרים פי כמה וכמה ממחירי הדואר הגרמני, אבל המחירים לא הרתיעו את הסוחרים, האספנים והנוסעים ששלחו כמות עצומה של דברי דואר בכל אחת מן הטיסות. דברי הדואר נאספו בפרידריכסהפן, הוחתמו והועלו לספינה, או התקבלו במשרד הדואר שפעל על סיפון הספינה במשך כל זמן הטיסה. דברי הדואר נארזו בשקים מיוחדים והועברו חתומים למשרדי הדואר במקום הנחיתה. אם לא התאפשר הדבר, הוצנחו השקים מעל למקום שנקבע מראש, נאספו ונמסרו להמשך הטיפול במשרד הדואר המקומי" (מתוך: אתר "קולקט אספנות").

עם הכתרתו של מלך אנגליה הונפקו באימפריה הבריטית בולים נדירים עם דמותו. אבי רכש גיליון בולים מלא. בנוסף, הוא רכש גיליון מלא של בול נדיר מאוד, בו הוטבעה דמותו של הקיסר האוסטרי פרנץ

יוסף. הוא שיתף אותי בתחביבו והראה לי את הבולים. שאר בני המשפחה לא היו מעורבים בתחביב איסוף הבולים. חלק מהבולים נשמרו בארגזים בביתנו, אבל את הבולים הנדירים יותר שמר אבי בכספת בבנק בלבוב.

עם הגעתם של הרוסים ללבוב 1940, הם החרימו את כל תכולת הכספות, כולל את הבולים של אבי ששוויים היה מאות אלפי דולרים, הבולים שהוחרמו לא הוחזרו אלינו מעולם. שנים רבות אחר כך, בשנת 1965 ביקרתי במוזיאון בושינגטון, בו הוצגו בולים זהים לאוסף הבולים של אבי.

למרות עיסוקיו המסחריים והציבוריים, השתדל אבי לעזור לאנשים פרטיים ולזולת מתוך שמחה ורוחב לב. במסגרת עסקיו ביקר בלבוב, שם הפגישו אותו עם משורר יהודי מוכשר. אבי נתן לו ארבע מאות זלוטי וביקש ממנו להתגלח, לקנות חליפה והזמין אותו אלינו לביקור. משורר זה היה אורי צבי גרינברג.

אבי יסד בפולניה את העיתון "מאמענט" בעיר לחדג: עיתון מאמענט מתוך "חומת השתיקה נפרצה": בפברואר 1938, פחות משנתיים לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה, ישראל איגלר כחבר התנועה הרוויזיוניסטית ועל פי בקשתו המפורשת של זאב ז'בוטינסקי, הצטרף להנהלת העיתון ומימן את הוצאת העיתון מאמענט בו כתב אורי צבי גרינברג.

מדברי זאב ז'בוטינסקי לד"ר מאיר קהאן: "דרוש לי 'פה' שדרכו אוכל לדבר להמוני ישראל, כדי להראות להם את הדרך היחידה להצלחת חייהם מן הסכנה האורבת להם מגרמניה הנאצית. לשם כך אמנה היום וועדת עיתון בראשותו של חברנו איגלר..."

ואכן, "זמן קצר לאחר שובו של ד"ר קהאן לווארשה התקיימה הישיבה הראשונה של וועדת העיתון שכונסה על ידי איגלר".

"השתתפו שם שני חברים מכובדים של התנועה, איגלר תעשיין הנפט, ורסלר שהשתייכו לצמרת התנועה והיו גם ראשי וועדת העיתון". "וועדת העיתון" שהורכבה מחבריה הבולטים של התנועה הרוויזיוניסטית בפולין, ביניהם היו "בעלי מאה" שתרמו לתנועה לא רק מזמנם, אלא גם מכספם..."

עיתון מאמענט שימש שופר של קהילה גדולה, היה עד לשינויים חברתיים ופוליטיים, והביא ליהודים רבים מידע אמיתי על ההתרחשויות הפוליטיות העומדות לבוא. לעיתון היו עוד תכניות רבות "אבל מלחמת העולם השנייה כילתה עד תום את עובדי העיתון ואת קוראיו גם יחד. תמו תולדות העיתון יחד עם תולדות יהודי פולין".

* ד"ר מאיר (מרק) קהאן, חומת השתיקה נפרצה (כוחו של עיתון) הוצאת מכון ז'בוטינסקי תל-אביב, תשנ"ד (1993).

— **1991** —

[illegible]

המחבר מציין כי המידע המוצג הוא למטרת המחקר בלבד, והוא אינו מהווה ייעוץ או המלצה. המידע אינו מבטיח, ואינו מהווה חלק מכל תוכנית או תוכנית מסחר. המידע אינו מהווה חלק מכל תוכנית או תוכנית מסחר. המידע אינו מהווה חלק מכל תוכנית או תוכנית מסחר.

[illegible][illegible][illegible]

בכ"ז י"ז אלול
ה'תר"ל

בוקארסט, 14 נובמבר 1935

ד"ר אלטמן היקר,

בחודש נובמבר העבר, כוכן סמינר סטעס הוציאה את הודעה
הראשית, לפולניה, סלחתי את גרם המדון איבולר שיציע לאישורי תרכובת לועדת העתון
בווארשה.
לדברי המכתב המשובך שנוצר אז כתוצאה הפולנית, לא יכולתי
איבולר לסלוח את התפקיד הנקב.
עמך מתקרב, כזאת, יום-מהרון הצגין הירוע, והננו מוכרחים
להרכיב את הועדה, ולכן הנני מסלח אותה כזה, ואדוני יואיל לבוא אותה בלי ריחוי
לישיבתה המיסדת.
המקלר הועדה: לנהל סטעס הוציאה ובהחלט גסור להוצאותיה
את העתון "האספנס" בווארשה הן מצד הרומני והן מצד החסרי.
זכות "הנהלה" זו הפורש בסוכן הנהלה העליונה והסדריתה: סה
שנוגע לעצם הניהול המכובד (הן תשיבת והן אדמיניסטרציה) הייתה הועדה לספור אותן
כירי סומתלם נאמנים.
כפרס ובלחוד התחשב הועדה באינטרסים של כעלי-החוב הקורסים.
של העסק הזה, וכעטף הזה המהר תהיה ככבוד-ראש גסור להעדרת הסידוריות אשר עליו
סוסלה סטעס הרשות הגנה המיניסטרית האלה.
תרכובת הועדה: הוציאה דרישה בכל זמן לשנות את התרכובת

הזו.

כעת נחתמו בה, בזכויות עונה האדונים הנ"ל:

- (1) יו"ר לעכב הוציאה (הוצאה)
- (2) הציר המוליס
- (3) יו"ר הועד המרכזי
- (4) המיניסטר
- (5) כורך "הוצאה וועלס"
- (6) ה' סיצור
- (7) קורך-דין באדאר

בהוד יו"ר-ראש הועדה הנני מסלח את הד"ר שכתבתי.
היושב-ראש יחד עם המיניסטר יכהנו בחור הנהלה סבוסמסח

לעניני יום-יום.

בישיבתה המיסדת תקבע הועדה תקנון פנימי שחוצצ לאישור הוטי-
אות, היא הכולל נכ-כן להציע לוציאות כופסרים נוספים.
יו"ר לעכב הוציאה ד"ר אלטמן יהיה אחראי גם על שמירת האי-נ-
כרסים של כל חלקי ההנוקה ביהוד של ביה"ר, בריה המייל ואחרות יאבול, בסוכן
הייגתן פרקוס מהאית לחייהם בעתון.

אדוני יואיל להודיע לוציאות עת ההוצאה-למפעל של ההוצאה

הזאת.

בכבוד גסור

ה'תר"ל

ד"ר בוסיןסקי

גמ"א האסתדרות העיונית הערשה.

המספר נרשמה בכון זיכרונסקי

2/28/2/110

זאב ז'בוטינסקי

כחבר בתנועה הרוויזיוניסטית, אבי הכיר באופן אישי את זאב ז'בוטינסקי ואת מישנתו אליה התחבר. ה"צוהר", תנועה שהפכה לתנועת "בית"ר", הוקמה על ידי פעילים ספורים וביניהם אבי - ששימש כגזבר הראשון של התנועה החברתית פוליטית, שמטרתה המוצהרת הייתה כינון בית לאומי לעם ישראל בארצו. הבסיס הפוליטי והחברתי שהותווה אז, משמש עד היום כבסיס ההיסטורי שעליו בנויה תנועת הליכוד בישראל.

במהלך חייו, אבי הרבה לכתוב מכתבים בנושאים שונים לגורמים ולאירגונים רשמיים. הוא התכתב עם ז'בוטינסקי ונפגש עימו רבות ברחבי העולם. כשהייתי בן אחת עשרה, נסעתי עם אבי לקרקוב, לכנס גדול שהתקיים שם ובדרך אספנו את ז'בוטינסקי. ז'בוטינסקי גם התכתב עם אבי ממקום מושבו בניו יורק

לאחר שעלינו לארץ ישראל. לצערנו, אין בידינו תיעוד של המכתבים.

תפיסת הציונות בה דגל אבי הייתה שיבת העם היהודי לארץ ישראל. לפיכך, הוא רכש בשנת 1932 פרדס על שטח של כמאה דונמים בעיר פתח תקווה, ליד קיבוץ גבעת השלושה - חלקה מספר 31-32-6371. הקיבוץ עיבד את האדמה תמורת תשלום. בארץ ייצג אותנו עורך דין מטעם המשפחה. לאחר עלייתנו לארץ בשנת 1940, אבי מכר את הפרדס. חלק מתשלום המכירה נועד למחייתנו השוטפת וביתרת הכסף קנה אבי אדמה באזור אחר.

בשנת 1935 התקיימו בחירות לקונגרס הציוני. הצטרפתי אליו כדי לקחת חלק בבחירות אלו, והוא נבחר לקונגרס הציוני ה-19.

"ישראל איגלר, כמי שמודע לחשיבותה של הפוליטיקה הציונית בקידום האינטרסים של העם היהודי, הצטרף לתנועה הרוויזיוניסטית והיה אחד מהפעילים והתורמים הגדולים שלה. כפעיל בולט ומרכזי נבחר מטעם התנועה כציר לקונגרס הציוני. ביוני 1935, נבחר ברשימת הציונים העבריים במקום השנים עשר לקונגרס הציוני ה-19. בקונגרס זה ששה-עשר המקומות הראשונים היו מרשימת הציונים העבריים".

* מתוך מסמכי רשימת הציונים העבריים, שנת 1935, ארכיב ארכיון הציונות, ירושלים.

בביקור שערכתי עם ביתי הבכורה איריס בגנזך התנועה הציונית של הסוכנות בירושלים, הצלחנו לאתר מסמכים הקשורים לבחירות לקונגרס היהודי בכתב ידו ובחתימתו המקורית של אבי.

המסמכים מהגנר

מחשבה נגד לחימה
מסמך.....

15/8/35

הדפסה

הדפסה הראשית לעניני הבחירות
בפולניה

Główna Komisja Wyborcza
do Kongresu Sjanist.
w Polsce

לכבוד

המפקחות של ההסתדרות הציונית

מחלקת ה... ..

ל... ..

ח. מ. כ. מ.

הננו מחבריהם למסמך זה הדו"ח המפורט של הבחירות, הכולל כבר גם את התוצאות
מחציתם, בהן התקיימו בחירות חדשות ב-11/8 לפי פקודתנו, בהתחשב עם העדויות
שקבלנו.

הצביעו - 206,393 בוחרים.

1/רשימת מס. 1/רשימת ההסתדרות הציונית בפולניה ההתאחדות העולמית של הציונים
הכלליים/

קבלה 37,987 רצות.

2/רשימת מס. 2/רשימת הכרית העולמית של הציונים הכלליים בפולניה/

קבלה 5,136 רצות.

3/רשימת מס. 3/רשימת "המזרחי" ו"תורה ועבודה"/

קבלה 37,711 רצות.

4/רשימת מס. 4/רשימת האיגוד הציונים המדינתיים בפולניה -פעלגת המדינה העברית/

קבלה 6,739 רצות.

5/רשימת מס. 5/רשימת חבלוק של ארץ-ישראל העובדת/

קבלה 117,733 רצות.

6/רשימת מס. 6/רשימת הכלליה האינטנרלית והנוער/

קבלה 1,087 רצות.

המבטאים נתקבלו:

1/רשימת מס. 1	-	16 מנדטים
2/רשימת מס. 2	-	2 " "
3/רשימת מס. 3	-	16 " "
4/רשימת מס. 4	-	2 " "
5/רשימת מס. 5	-	51 " "
6/רשימת מס. 6	-	81 מנדט אחד.

Podpisani wybarwili zarządek mekławego rac
 Martapolski i Słaska złagają most puzel list
 handylantów - telegrafistów na K.K. krajem spawstwy
 z nich Martapolski i Słaska

- 1) Dr. Henry Schwarzbart Krahst
- 2) Genothin Haege Tuerke
- 3) Wm Samuel Stuekan Giesche
- 4) Dr. Jphndu Barenten Krahst
- 5) Thos Haege Giesche Krahst
- 6) Wm David Feldmann Krahst
- 7) Wm Schiff Krahst
- 8) Jost Barenten Giesche Tuerke
- 9) Dr. Wm Sattlich King Z. Barenten
- 10) Dr. Markus Giesche Krahst
- 11) Dr. Leon Barenten Krahst
- 12) Dr. Wm Giesche Krahst
- 13) Dr. Wm Krahst Krahst
- 14) Dr. Wm Giesche Krahst
- 15) Dr. Wm Giesche Krahst
- 16) Dr. Wm Giesche Krahst

- 19) Dr. Emanuel Stein
 18) Dr. Hanga Stillemeier
 17) Mrs. Oswald Lindberg
 16) Dr. G. A. Silvestri
 15) Herr Johann Rasthof
 14) Herr Johann Rasthof
 13) Dr. Abraham Thomsen
 12) Herr L. E. Pärzgen
 11) Herr L. E. Selzer
 10) Herr L. E. Selzer

16

1.051	8/51	-	1
519	1/51	-	2
775	8/51	-	3
2.122	1/51	-	4
8	1	-	5
1.087	8/51	-	6

החשבון נכון על ידי: המנהל הכללי המנהל הכללי המנהל הכללי

בכאמך לצדך את הצדדים לרשימת העולמית, אליהן קורות הרשימה באמצע ואודותן
הורידו צדדן

ככל הנראה, המידע שצוין לעיל

2007

לפרט והספק

עו"ד א. ש. ז. ל. / יו"ר הועדה הראשית לבחינות כסולניה

בשנת 1934, במסגרת התנועה הרוויזיוניסטית, אירגן אבי בשיתוף עם חברי התנועה, פטיציה (עצומה) המונית ובה תביעה לעלייה חופשית לארץ ישראל של המוני יהודי פולין, זמן קצר לפני השואה. במידה והפטיציה הייתה מצליחה, היא הייתה משנה את פני ההיסטוריה היהודית.

איזידור איגלר

בשנת 1936, אימי ואני יצאנו לכיוון ארץ ישראל לביקור. הפלגנו מפולניה לכיוון קונסטנסה אשר ברומניה ומשם המשכנו בהפלגה לנמל יפו. התארחנו במלון ברחוב נחלת בנימין בתל אביב. שהינו בארץ שישה שבועות. בעת ההיא התגוררה בארץ דודתי, אחות אבי, מלכה איגלר ז"ל, אשר גרה ברחוב שינקין בתל אביב. ביקרנו בכותל המערבי בירושלים ובדקנו את מצב רכוש המשפחה

בארץ. כמזכרת לקחתי מהארץ צב קטן, שהסתובב חופשי בביתנו בפולין והסתדר מצויין עם הכלב קולי. בשנת 1938, איש עסקים אמריקאי בשם מק דניאל, ביקש מאבי לנהל את עסקיו ברחבי העולם, ובמיוחד את פעילותו העסקית המרכזית בפורטוגל. אבי קיבל את הצעתו. במסגרת תפקידו, היה על אבי לייבא עצים מאפריקה ולמכור אותם למדינות שונות ברחבי העולם. אבי סיפר כי בעת שהותו בפורטוגל הוא נפגש עם ראש ממשלת פורטוגל לארוחת ערב והכלים שהוגשו לשולחן היו עשויים מזהב. מק דניאל הביע את רצונו לרכוש את שדה הנפט של אבי, הם הגיעו להסכמה והחווה לרכישת שדה הנפט נחתם בשנת 1938. התשלומים בגין רכישת שדה הנפט היו אמורים להתחיל בשנת 1940. כמובן שבגלל פרוץ מלחמת העולם השנייה ההסכם לא מומש.

בגיל שתיים עשרה גבהתי במשך השנה בחמישה עשר ס"מ. אולם כילד, הייתי חלש וחולני, רזה ונמוך. בכדי לשפר את מצב בריאותי, המליצו הרופאים להוריי לנסוע איתי לסופוטה, עיר השוכנת על שפת הים הבלטי, כי אוויר הים יסייע להחלמתי. בשנת 1939 לא ניתן היה לנסוע לסופוטה מחשש שתפרוץ מלחמה עם הגרמנים, לכן הוחלט במשפחה שנטוס לצרפת לאזור תעלת למאנש ונשהה על שפת הים. ביולי 1939 נסענו לוורשה ומוורשה טסנו לפרז דרך בלגיה כדי לא לטוס מעל גרמניה. לבסוף הגענו לבוגאט, עיר ליד תעלת למאנש באזור צרפת, עם פרוץ מלחמת העולם השנייה לא חזרנו לברלין. אימי, אחותי ואני נשארו בצרפת ועברנו להתגורר במלון בחדרון אחד עם שירותים מחוץ לחדר. אימי בישלה את הארוחות.

דודתי פניה, אחות אימי, לא נישאה מעולם. בתקופת שהותנו בצרפת, היא התגוררה בביתנו ביאסלו יחד עם אבי. בספטמבר 1939, לפני הגעת הגרמנים ליאסלו, אבי ודודה פניה ברחו מיאסלו במכוניתו של אבא. דודה פניה נשארה בדהורובץ. אבי, המשיך בנסיעתו לכיוון גבול רומניה, שעדיין לא השתתפה במלחמה. בגבול, לפני המעבר בגשר לרומניה, הוחרמה מכוניתו. אבי נאלץ לברוח רגלית דרך הגשר לבוקרשט ברומניה, שם הצליח לאתר את המכונית שהוחרמה. הוא קיבל את המכונית לרשותו ומאוחר יותר העלה אותה לארץ ישראל. יומיים לאחר שעבר את הגשר נשמעה אזעקה ובעקבותיה התחילה הפצצה אווירית מאסיבית.

פניה, אחותה של אנה איגלר

עורך הדין גרלינסקי, ידידו הטוב של אבי מפולניה, שהצליח לברוח מרומניה לפרז, כיהן כשר החוץ בממשלה הזמנית הפולנית בצרפת. בספטמבר 1939 במסגרת כהונתו, הצליח להעביר מספר קטן של פולנים מרומניה לפרז באמצעות סרטיפיקטים (אישורי הגירה) מיוחדים. אבי זכה להיות ביניהם והוא הצטרף אלינו לצרפת בנובמבר 1939. עורך הדין גרלינסקי עזב יחד

עם המשלחת הפולנית את צרפת בספינה בדרכו לאמריקה, אולם ספינתו הוטבעה על ידי הגרמנים. הרכוש המשפחתי נותר עד היום בפולניה. עם בריחתו של אבי מפולין, הגרמנים החרימו את שדה הנפט של המשפחה והפעילו אותו לצרכיהם תוך שהם שואבים נפט בכל תקופת המלחמה. בתום המלחמה, אבי יצא למאבק משפטי להשבת הרכוש, אירגן מהארץ משלחת תעשיינים בתחום הנפט וריכז את המסמכים הדרושים להגשת תביעות נגד הגרמנים בגין ההחרמה וההפעלה של שדות הנפט. על אף מאמציו והשקעתו הכספית במאבק, לא עלה בידו לממש את התביעה כנגד הגרמנים, שטענו שעבוד שדות הנפט לא היה תחת הכיבוש הגרמני אלא תחת הכיבוש הפולני.

בובה מרטין, אזרח צרפתי עשיר, היה אחד משותפיו של אבי בשדה הנפט. בתקופת המלחמה, מרטין שיתף פעולה עם הגרמנים ודיווח להם דיווח שקרי שאבי נהרג. בעקבות כך, הוא קיבל את חלקו של אבי במכרה הנפט. מרטין היה גם שותף בחברת "טקסי פריז" וכן בחברה אשר סיפקה ציוד לרכבות בצרפת. לפני פרוץ המלחמה, במהלך שהותו בפריז, מרטין כיבד ואירח אותנו יפה ואפילו קיבל אותנו בשדה התעופה עם לימוזינה. לאחר פרוץ המלחמה, יחסו אלינו השתנה לחלוטין. בתחילת המלחמה, הגענו אימי, אחותי ואני למשרדיו בפריז וביקשנו ממזכירתו להיפגש איתו, נענינו בתשובה שהוא תיכף יקבל אותנו. המתנו זמן רב, בסופו של דבר יצאה אלינו המזכירה והודיעה שהיא מצטערת מאוד אך מרטין נאלץ לעזוב בדחיפות את המשרד. אימי אמרה "אנו נמתין פה עד אשר יחזור", המזכירה השיבה שאין בזה טעם מכיוון שמרטין לא יחזור למשרד במהלך שלושת השבועות הקרובים.

בסיום המלחמה, נחתם הסכם בין ממשלת פולניה וממשלת צרפת לפיו ממשלת פולניה תעביר פיצויים לממשלת צרפת בגין הנפט שהופק משדה הנפט של אבי. בעקבות הסכם זה, בשנת 1951, בובה מרטין קיבל מממשלת צרפת סכום נאה של מיליוני פרנקים צרפתיים. הנושא פורסם בהרחבה בעיתונות הצרפתית והפולנית. בשנת 1952, טסתי לפריז עם המסמכים שהיו ברשותי בעניין שדה הנפט של אבי. פניתי לרשויות שיפתחו את הנושא. אולם בהתאם לחוקי צרפת, החומר היה חסוי ולא ניתן יהיה לפתוח את החומר במשך עשרות שנים. חזרתי הביתה בידיים ריקות. עד לימים אלה לא קיבלנו פיצוי כספי מזכויות שדה הנפט והנהנה העיקרי היה בובה מרטין.

מאז גיל אחת עשרה, שיתף אותי אבי בנעשה בעסקיו השונים. הערצתי אותו מאוד. תכונות רבות וטובות היו לו והבולטת שבהן היא היושרה. הוא היה איש חכם, אוהב אדם, בעל אישיות מיוחדת, שתרם רבות לסביבתו הקרובה והרחוקה. למדתי ממנו רבות. הוא נהג לומר לי: "חפש בית מרקחת אשר מוכרים בו סבלנות".

שתי תכונות עיקריות ירשתי מאבי - יושרה ואופטימיות.

**איזידור חייל במלחמת
העולם הראשונה, 1914-1918**

אנה איגלר

מלווה מימין ואמא אנה איגלר

אנה איגלר ומלווה, 1952 תל אביב

נייר מכתבים של איזידור איגלר

כרטיס ביקור של אנה איגלר